

กลยุทธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของ
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

STRATEGIES OF EFFECTIVENESS ADMINISTRATION THE INTERNAL QUALITY ASSURANCE
SMALL PRIMARY SCHOOL, UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION
IN THE NORTHEAST

บุญธรรม อ้วนกันยา (Boontam Uankanya) ^{1*}

ทงศ์ศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (Tanongsak Koomkhinam) ²

วาโร เฟิงสวัสดิ์ (Waro Phengsawat) ²

พรเทพ เสถียรนพเก้า (Pornthep Satennapaklo) ³

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Student of Doctor of Philosophy Program in Educational Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University

² รองศาสตราจารย์ ดร. ³ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

² Associate Professor Dr., ³ Dr., Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

* Corresponding Author E-mail: btukanya@hotmail.com

รับต้นฉบับ 13 พฤษภาคม 2562 ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ 2 มิถุนายน 2562 รับลงตีพิมพ์ 18 มิถุนายน 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 2) ศึกษากลยุทธ์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มเป้าหมายจำนวน 21 คน ได้แก่ ผู้ทรงวุฒิ 9 คน และกรณีศึกษาโรงเรียนที่มีกระบวนการบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีเกณฑ์คะแนนระดับดีมาก จำนวน 12 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กพบว่ามีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง 2) บุคลากรขาดการมีส่วนร่วมในระบบประกันคุณภาพ 3) ไม่นำผลจากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา 4) ปัญหาเกี่ยวกับครูและบุคลากร และ 5) ปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศ และกลยุทธ์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลมีองค์ประกอบ 5 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการ

มีส่วนร่วมของบุคลากร กลยุทธ์ที่ 3 การนำผลการประเมินประกันคุณภาพการศึกษาภายในมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา
กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาครูและบุคลากรและ กลยุทธ์ที่ 5 การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ

คำสำคัญ: กลยุทธ์ การบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ประสิทธิภาพของโรงเรียน

ABSTRACT

The objective of this research were as follows: 1) to study the problem of effectiveness administration the internal quality assurance at the small school. 2) to study the guidelines of effectiveness administration the internal quality assurance at the small school, Under the office of basic education service area in the northeast. The purposive sampling were 12 people: 9 qualified persons and 12 case studies in school which who had processed of effectiveness administration the internal quality assurance. There were excellent scoring criteria who were selected by using purposive sampling. The instrument used in-depth interview and analyzed data by content analysis.

The results of this research were as follows: The problem of effectiveness administration the internal quality assurance school. Under the office basic education in the northeast. These categories were analyzed and related to 5 main aspects, namely: 1) Stakeholders not had participated experience. 2) Lack of personnel predication in the quality assurance system. 3) The personnel not used the results of the evaluation to improve and develop. 4) The problem of teacher and personnel, and 5) The problem of information. Guidelines of effectiveness administration the internal quality assurance school. These categories were analyzed and related to 5 main aspects, namely: 1) The promotion and participation for stakeholders 2) The promotion and participation for personnel. 3) Using the results of the evaluation to improve and develop. 4) Improvement of teachers and personals, and 5) Management of information.

Keywords: Strategies, Administration Internal Quality Assurance, School effectiveness

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบการบริหารจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย มุ่งเน้นความเป็นเลิศทั้งระบบการศึกษาเป็นการพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นเลิศให้เท่าเทียมกันทั่วประเทศ การบริหารโรงเรียนในปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนวิธีการ แนวทางการบริหารจัดการโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจ ใฝ่รู้และพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยจัดการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และมุ่งเน้นการบริหารคุณภาพการศึกษาเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีปัญญา มีความสุขและมีศักยภาพ มุ่งความเป็นเลิศทางการศึกษาเป็นสำคัญเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ (ธีระ รุญเจริญ, 2550) และในหมวดที่ 6 มาตรา 47 และมาตรา 48 ระบุให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วย

ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรับการประเมินภายนอก ทั้งนี้เพื่อจะให้ประชาชนได้เกิดความมั่นใจในสถานศึกษานั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

ประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2553 แทนกฎกระทรวงฉบับเดิม พุทธศักราช 2546 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 23 ก วันที่ 2 เมษายน 2553 ซึ่งกฎกระทรวงฉบับนี้ให้ความชัดเจนเกี่ยวกับระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก ในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในโดยการส่งเสริมสนับสนุนและกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 8 ประการ คือ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 8) การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสำนักทดสอบทางการศึกษาได้กล่าวว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ยังคงกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติไว้เช่นเดิม คือ ให้สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายได้แก่ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการพัฒนาและประเมินตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ใช้กระบวนการบริหารที่ดี สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการบริหารและจัดการศึกษา มุ่งให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการประกันคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงผลอันเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2553)

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีกระบวนการดำเนินการที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน 3 ชั้น คือ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554) ชั้นที่ 1 การประเมินคุณภาพภายใน เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตามและการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ชั้นที่ 2 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และชั้นที่ 3 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เมื่อพิจารณาถึงเป้าหมายด้านคุณภาพของการจัดการศึกษาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กก็มีเป้าหมายให้ไปสู่คุณภาพที่เท่าเทียมกัน แต่การใช้กลยุทธ์ในการบริหารจัดการคุณภาพภายในย่อมแตกต่างกันตามขีดความสามารถและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ เช่น บุคลากร งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง จึงน่าจะมีปัญหาและกลยุทธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในแตกต่างไปกับโรงเรียนขนาดอื่นๆ โดยเฉพาะในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาซึ่งถือว่าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญมากกว่าระดับอื่นๆ การศึกษาเพื่อหากกลยุทธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจึงนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งและสอดคล้องกับ รัตตินันท์ ทวีสุขเสถียร (2557) นवलลอ มิวรีชา

(2558) สุพินันท์ กันทะวงศ์ (2559) และปิยวัฒน์ ตันถา (2559) ได้กล่าวถึงปัญหาการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในได้ 5 ด้าน คือ 1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง 2) บุคลากรขาดการมีส่วนร่วมในระบบการประกันคุณภาพ 3) ไม่นำผลจากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา 4) ปัญหาเกี่ยวกับครู และ 5) ปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศ

กลยุทธ์ คือ วิธีการในการปฏิบัติที่สำคัญที่มีการวางแผนอย่างชัดเจนเพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นกลยุทธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งเพื่อนำไปสู่คุณภาพทางการศึกษาที่ส่งผลต่อนักเรียน (เฉลย คงปริพันธ์, 2555) ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาเรื่องกลยุทธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ในครั้งนี้ มีแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีขั้นตอนการดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และขั้นที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนที่มีการบริหารการประกันคุณภาพภายในระดับดีมาก จำนวน 3 แห่ง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Congruence: IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่าความ

สอดคล้อง 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมีค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ/ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและศึกษาธิการจังหวัด/ รองศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 3 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน ศึกษาในเทศก์ชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Congruence: IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมีค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องกลยุทธ์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในรายละเอียดในแต่ละด้านคือ ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง มีสภาพปัญหา คือ 1) บทบาทภาระงานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ชัดเจน 2) โครงสร้างการบริหารองค์กรไม่เอื้ออำนวย 3) ขาดกระบวนการมีส่วนร่วม และ 4) ขาดการรับรู้ การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากรขาดการมีส่วนร่วมในระบบประกันคุณภาพ มีสภาพปัญหา คือ 1) บุคลากรไม่ให้ความสำคัญกับงานประกันคุณภาพ 2) ขาดการประสานร่วมมือ 3) ขาดความรู้ความเข้าใจ 4) ขาดระบบการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพ และ 5) ภาระงานของบุคลากรมีมากเกินไป ด้านไม่นำผลจากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา มีสภาพปัญหา คือ 1) บุคลากรขาดความเชื่อถือในข้อมูล 2) ผลการประเมินและวัดผลไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง และ 3) ขาดการนำกระบวนการบริหารแบบ PDCA มาปฏิบัติ และ ด้านปัญหาเกี่ยวกับครู มีสภาพปัญหา คือ 1) ภาระงานเยอะเกินไป 2) ขาดความรู้ความเข้าใจในงานประกันคุณภาพ 3) ขาดการนิเทศ ติดตามและการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และ 4) ขาดการบริหารจัดการการปฏิบัติงานเป็นระบบและ ด้านปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศ มีสภาพปัญหา คือ 1) การจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบและมาตรฐาน 2) ข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน 3) บุคลากรขาดความรู้ความสามารถในการดูแลระบบสารสนเทศ และ 4) ขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายสารสนเทศ

2. กลยุทธ์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลพบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอกลยุทธ์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในแต่ละด้าน คือ กลยุทธ์ที่ 1 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) การส่งเสริมบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันของ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และ 4) การสร้างเครือข่ายประสานงานร่วมกัน กลยุทธ์ที่ 2 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร ประกอบด้วย 1) การกำหนดภาระงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากร 2) การส่งเสริมความตระหนักให้เห็นคุณค่าในการมีส่วนร่วมของบุคลากร และ 3) การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากร กลยุทธ์ที่ 3 ด้านการนำผลการประเมินประกันคุณภาพการศึกษาภายในมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ผลการประเมินประกันคุณภาพการศึกษาภายในมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ร่วมกัน 2) การส่งเสริมการกำกับ ติดตามโดยผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง กลยุทธ์ที่ 4 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมอบรมเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพภายใน 2) การส่งเสริมอบรมเชิงปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3) การส่งเสริมระบบสารสนเทศของครูและบุคลากร และ 4) การส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและ กลยุทธ์ที่ 5 ด้านการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการจัดระบบสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน 2) การกำหนดหน้าที่และผู้รับผิดชอบอย่างเป็นระบบ 3) การส่งเสริมระบบเครือข่ายสารสนเทศครอบคลุมและทั่วถึง และ 4) การส่งเสริม พัฒนาบุคลากรในการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. สภาพปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่ามียอดข้อบกพร่อง 5 ด้าน มีรายละเอียดในแต่ละด้านคือ 1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง 2) บุคลากรขาดการมีส่วนร่วมในระบบประกันคุณภาพ 3) ไม่นำผลจากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา 4) ปัญหาเกี่ยวกับครูและบุคลากร และ 5) ปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมักจะมีปัญหาทางด้านบุคลากรทางการศึกษาไม่เพียงพอ งบประมาณสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์มีจำนวนจำกัด ทำให้เกิดปัญหาที่สำคัญหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน เช่น โครงสร้างการบริหารของโรงเรียนขาดประสิทธิภาพเนื่องจากครูหนึ่งคนมีภาระงานมากเกินไป การบริหารงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน ขาดการสรุปไม่เน้นการนำผลมาเปรียบเทียบกับเป้าหมาย โรงเรียนขาดฐานข้อมูลที่สำคัญสำหรับการพัฒนา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังไม่แสดงบทบาทในการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง สื่ออุปกรณ์สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอ การส่งเสริมให้ครูใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายยังไม่ประสบผลสำเร็จ การนิเทศกำกับติดตาม การประเมินผลของโรงเรียนยังไม่เป็นระบบและยังไม่เกิดผลในเชิงพัฒนาอย่างแท้จริง ครูผู้สอนไม่ตรงตามวิชาเอกและวิชาที่ตนเองถนัด การอบรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนหรือเทคนิคการสอนใหม่ๆ มีน้อย ครูบางคนปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มศักยภาพ ครูขาดการนำหลักสูตรมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูส่วนใหญ่เน้นการสอนบรรยายตามหนังสือเป็นหลัก ขาดเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ครูขาดทักษะในการพัฒนาสื่อนวัตกรรม ขาดการประเมินผลอย่างเป็นระบบ ขาดการสร้างเครื่องมือในการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริงอย่างหลากหลายและประเมินเพื่อการตัดสินใจมากกว่าประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมและปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนพบน้อย ผู้เรียนบางส่วนยังขาดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย ญาณและคิดอย่างสร้างสรรค์ ขาดทักษะในการสื่อสาร การเขียนและการพูด ผลสัมฤทธิ์บางวิชามีระดับคุณภาพต่ำ ขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการ

ทำงานเป็นทีม ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนยังมิใช่แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่นเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน (จำลอง บุญหล้า, 2550) ผลการวิจัยสอดคล้องกับจิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ (2555) ปัทมา ต๊ะเรียน (2555) สุมิตตา ชัยศิลป์ (2555) จันทร เพชรบุรณ (2556) ณภัช บุญสมศรี (2556) รัตตินันท์ ทวีสุขเสถียร (2557) นवलลอบ มีวิชา (2558) สุพินันท์ กันทะวงศ์ (2559) และปิยวัฒน์ ต้นตา (2559) สามารถสรุป ปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน คือ 1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง 2) บุคลากร ขาดการมีส่วนร่วมในระบบประกันคุณภาพ 3) ไม่นำผลจากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา 4) ปัญหาเกี่ยวกับ ครู และ 5) ปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศ

2. กลยุทธ์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลพบว่า มีองค์ประกอบ 5 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร กลยุทธ์ที่ 3 การนำผลการประเมินประกันคุณภาพการศึกษาภายในมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาครูและบุคลากร และกลยุทธ์ที่ 5 การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินการ ที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน 3 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 การประเมินคุณภาพภายใน เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตามและการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ชั้นที่ 2 การติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษา เป็นกระบวนการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาและจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และชั้นที่ 3 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็น กระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554) และจากประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2553 ได้กำหนดให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในโดยการส่งเสริม สนับสนุนและกำกับดูแล ของหน่วยงานต้นสังกัด ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของกลยุทธ์การดำเนินการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษา ชั้นพื้นฐานมี 8 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 2 การจัดทำ แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 3 การ จัดระบบบริหารและสารสนเทศ กลยุทธ์ที่ 4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 5 การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา กลยุทธ์ที่ 6 การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ กลยุทธ์ที่ 8 การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับผลการวิจัยของปิยวัฒน์ ต้นตา (2559) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์ระบบประกันคุณภาพภายในพบว่า กลยุทธ์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มี ประสิทธิภาพ มีดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 ด้านเตรียมความพร้อมและการวางแผน ได้แก่ การเปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครองและ ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการ การสำรวจความพร้อมด้านทรัพยากรสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการ ประเมินผล และการวางแผนปฏิบัติงานโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง กลยุทธ์ที่ 2 ด้านการปฏิบัติตาม แผน ได้แก่ การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้ครูทำงานอย่างมีความสุขตามแผนปฏิบัติการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา การจัดแหล่งเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนการสอนตามแผนปฏิบัติการประกันคุณภาพ และการ ส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามแผนปฏิบัติการประกันคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 3 ด้านการ ตรวจสอบและประเมินผล ได้แก่ การกำหนดกรอบการประเมินเชื่อมโยงกับเป้าหมายการจัดการศึกษาและมาตรฐาน การศึกษาที่ระบุไว้ในแผน การจัดทำเครื่องมือการประเมินผล ที่ง่ายต่อการนำไปใช้และการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์

หาจุดอ่อน จุดแข็งของโรงเรียน กลยุทธ์ที่ 4 ด้านการพัฒนาและการปรับปรุง ได้แก่ การพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงาน โดยการวิเคราะห์สาเหตุการไม่บรรลุมาตรฐาน การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อวางแผน แก้ไขปรับปรุง และการระดมความคิดจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องมาช่วยหาวิธีแก้ปัญหา กลยุทธ์ที่ 5 ด้านรายงานการประเมินตนเอง ได้แก่ การติดตามความคิดเห็นความพึงพอใจของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อรายงานคุณภาพการศึกษา การเสนอรายงานประจำปีต่อหน่วยงาน ต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน และการเขียนรายงานข้อมูลพื้นฐานสภาพ การดำเนินงานผลการประเมินตามมาตรฐานและการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ควรมีการนำกลยุทธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนมีปัญหาก็เกี่ยวกับบริหารงานการประกันคุณภาพภายในเพื่อจัดทำแผนการพัฒนสถานศึกษาในแต่ละด้านในสอดคล้องกับสถานศึกษาของตนเอง
- 1.2 ผลที่ได้จากการศึกษาควรมีการนำไปสู่การปฏิบัติโดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในให้บรรลุเป้าหมายตามข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอาไว้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 2.2 ควรมีการศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 2.3 ควรมีการศึกษาผลการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จันทร์ เพชรบูรณ์. (2556). กลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15(1), 70.

- จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ. (2555). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดสุพรรณบุรี. **วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 7(2), 65-70.
- จำลอง บุญหล้า. (2550). การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 และ เขต 2. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**.
- เฉลย คงปรี่พันธุ์. (2555). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล **ตะวันออก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ณปักษ์ บุญสมศรี. (2556). ความต้องการจำเป็นของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและการบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นวลลออ มีวิชา. (2558). **สภาพ ปัญหาและผลสำเร็จการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปัทมา ต๊ะเรียน. (2555). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านน้ำคำ (วชัยชนานุเคราะห์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 1. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**.
- ปิยวัฒน์ ต้นถา. (2559). **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตตินันท์ ทวีสุขเสถียร. (2557). **สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนคูเมือง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุพินันท์ กันทะวงศ์. (2559). **ปรึกษาโครงการ School Online สำนักบริหารงานมัธยมศึกษาตอนปลาย**. ค้นเมื่อ 30 กันยายน 2560, จาก <http://www.obec.go.th/news/66268>
- สุมิตตา ชัยศิลป์. (2555). **สภาพปัญหาการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2546). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: กรอบและแนวทางการดำเนินงาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2553). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2554). เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา: กรอบและแนวทางการดำเนินงาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.